

Redactie Renus
Geregracht 50
2311 PB LEIDEN

TPG Post

Port betaald
Port payé
Pays-Bas

DRUKWERK

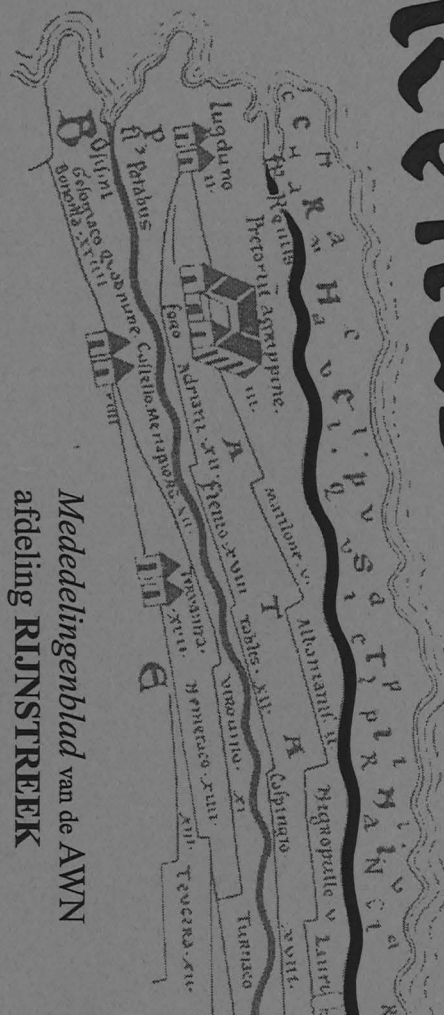
Bezembinder 145

2401 HR Alphen a/d Rijn

Archeologische Werkgemeenschap voor Nederland - afdeling Rijnstreek
Geregracht 50, 2311 PB Leiden

2006 - NUMMER 2

Lezingen
In memoriam Bob van den Berg

Renus

Mededelingenblad van de AWN
afdeling RIJNSTREEK

Renus is een uitgave van de afdeling Rijnstreek van de Archeologische Werkgemeenschap voor Nederland (A.W.N.) en verschijnt tenminste tweemaal per jaar. Oplage ca. 220 stuks. Redactie: P.J.M. de Baar.

Gegevens uit *Renus* mogen worden overgenomen, mits met voldoende bronvermelding, en er een kopie van het artikel, waarin gegevens uit *Renus* werden verwerkt, aan de redactie wordt gestuurd.

+++++

Vondstmeldingen

Als u iets gevonden heeft, waarvan u denkt dat het van belang kan zijn, of als u weet dat anderen vondsten hebben gedaan, belt u dan a.u.b. met een van de volgende mensen:

Dick van der Kooij, Welterdreef 93, 2253 LJ Voorschoten, tel. 071-5764072
Leo den Hollander, Coornhertstraat 55, 2332 AP Leiden, tel. 071-5312172
Suus Sprey, Burg. Visserpark 14, 2405 GR Alphen a/d Rijn, tel. 0172-494986
Ook houden wij ons aanbevolen voor melding van plaatsen waar graafwerkzaamheden plaats (gaan) vinden. Help mee het bodemarchief te redden: een kleine vondst kan het begin van iets belangrijks zijn!

Meehelpen met de opgravingen?

Heeft u belangstelling om actief deel te nemen aan het veldwerk, dan kunt u bij bovengenoemde personen vernemen welke projecten in uitvoering zijn of binnenkort zullen komen en voor de preciese gegevens over plaats en tijd. Met nadruk wordt erop gewezen, dat ervaring absoluut niet vereist is.

Restaureren, tekenen en vondstverwerking

Deze werkzaamheden vinden plaats in onze werkruimte, Geregracht 50 te Leiden, elke maandag (behoudens als er een feestdag of lezing is).

Opgave nieuwe leden

Nieuwe leden kunnen zich aanmelden bij het Bureau AWN, Herengracht 474, 1017 CA Amsterdam. Het basislidmaatschap kost € 36,50 per jaar. Leden ontvangen zesmaal per jaar het tijdschrift *Westerheem*. Nieuwe leden worden persoonlijk uitgenodigd voor een eerste kennismaking met de afdeling.

LEZING EN (LET OP DE GEWIJZIGDE PLAATS !!)

De eerste lezing van het seizoen 2006-2007 zal gehouden worden op maandag 25 september 2006. Chrystel Brandenburgh, stadsarcheoloog van Leiden, zal dan spreken:

Over Romeinen, rijke boeren en conventualen De bewoningsgeschiedenis van Roomburg

Al meer dan honderd jaar wordt in de Roomburgerpolder archeologisch onderzoek gedaan. In de meeste gevallen zocht men naar de Romeinse resten van het castellum Matilo die hier in de bodem liggen. In de loop der tijd zijn veel ontdekkingen gedaan waaruit een boeiend verhaal gereconstrueerd kan worden over de vele bewoners van Roomburg.

De lezing gaat uitgebreid in op de resultaten van het archeologisch onderzoek van de afgelopen eeuw. Ook recente vondsten en opgravingen komen aan bod, zoals de nog niet gepubliceerde resultaten van de opgravingen uit 2004, 2005 en 2006.

Deze lezing zal niet plaatsvinden in het Regionaal Archief, maar in een zaal in het zogenaamde **Centraal Faciliteitsgebouw** van de Universiteit Leiden, ook wel bekend onder de aanduiding Gebouw 1175. Dit staat aan het einde van de Doelensteeg langs de Witte Singel.

Hier volgt allereerst een routebeschrijving van het Regionaal Archief naar dat gebouw, voor degenen die niet precies weten waar het staat. Vanaf de Boisotkade rechtsaf de Kaiserstraat in (bekend van het stamcafé Het Keizertje), die helemaal aflopen, vervolgen over het Rapenburg, langs het Academiegebouw, tot de steeg linksaf tegenover de brug (tussen de huisnummers Rapenburg 57 en 59). Deze helemaal doorlopen, over het bruggetje door het ijzeren hek en rechtdoor tot aan de hoofdingang. In het gebouw is het rechtsaf, **zaal 228**. Er is een goede bewegwijzering binnen het gebouw; het is de vleugel waar vroeger het LAK zat. Parkeren is een probleem. De dichtstbijzijnde grote parkeerplaats is die aan de Haagweg, waar ook alle borden langs de grote wegen in Leiden naar verwijzen. Aanvang als gewoonlijk 20.00 uur.

De tweede lezing zal gehouden worden op maandag 13 november 2006. Peter Kranendonk zal dan om 20.00 uur spreken over **Archeologie en de Noord/Zuidlijn**.

De oorsprong van Amsterdam ligt op de oevers van de Amstel aan weerszijden van het Rokin en het Damrak. Op de oevers, en in het water, zijn de oudste resten van

Amsterdam, vanaf ongeveer 1200 na Chr., te vinden. De bouwputten van de Noord/Zuidlijn op het Stationsplein, Damrak en Rokin liggen in de Amstel en het IJ, in het oudste deel van Amsterdam. Hier zal grootschalig archeologisch onderzoek plaatsvinden.

Aan de ene kant richt het archeologisch onderzoek zich op de culturele resten, die een beeld zullen opleveren van ontstaan en ontwikkeling van Amsterdam. Anderzijds, niet minder belangrijk, zal worden onderzocht hoe het landschap, milieu en klimaat er voor 1200 na Chr. in en rond Amsterdam hebben uitgezien. Omdat op sommige plaatsen tot meer dan 25 meter diep wordt gegraven, is het zelfs mogelijk dat vondsten van 50.000 jaar oud, bijvoorbeeld botten van mammoet en neushoorn, zullen worden gedaan.

In september 2005 is de afdeling Archeologie van het Bureau Monumenten en Archeologie van de gemeente Amsterdam begonnen met het eerste grootschalige veldwerk, namelijk op het Damrak. Dat onderzoek wordt ook in 2006 nog voortgezet. In 2008 zal veldwerk volgen op het Rokin en het Stationsplein, waar dan de stations zullen worden gebouwd.

Eerste resultaten van het Damrak.

Het Damrak is het oudste havendeel van Amsterdam. Op de plaats waar nu de startschacht voor de tunnelboormachine voor de Noord/Zuidlijn wordt gebouwd, lag al voor 1400 na Chr. een brug over de Amstel. Deze brug is in de eeuwen daarna enkele malen verbouwd. De brug was een schakel tussen het oostelijk en westelijke deel van Amsterdam. Tevens was het de noordelijke afsluiting van de stad aan het IJ, en de toegang tot de haven van het Damrak. Gezien de vele activiteiten op en bij de Nieuwebrug in de loop der eeuwen, is het niet verwonderlijk dat het archeologisch onderzoek hier tienduizenden vondsten heeft opgeleverd. Behalve de vondsten, is het mogelijk gebleken een dwarsdoorsnede door de Amstel te verkrijgen. Het intensieve bemonsteringsprogramma van de Amstel-vulling zal een wezenlijke bijdrage leveren aan de kennis omtrent de ontwikkeling van Amstel en Zuiderzee/IJsselmeer, en meer algemeen van het landschap, milieu en klimaat in de voorbije millennia.

De lezing zal in het kort ingaan op de doelstellingen van het archeologisch onderzoek in het kader van de aanleg van de Noord/Zuidlijn, en de eerste resultaten presenteren van het onderzoek op met name de locatie Damrak in 2005 en 2006.

Ook deze lezing zal gehouden worden in het Centraal Faciliteitsgebouw (1175), waarschijnlijk in dezelfde zaal nr. 228. Mocht het eventueel een andere zaal worden, dan zal in het gebouw aangegeven worden waar de lezing te bezoeken is.

De jaarvergadering (algemene ledenvergadering) is vastgesteld op maandag 12 februari 2007. Tevoren komt een *Renus* uit met agenda, verslagen enz. Maar noteert U de datum vast in Uw agenda!

In memoriam Bob van den Berg

Op 29 maart overleed, na een lang ziekbed, ons lid Bob van den Berg. Bob was geen dertien-in-een-dozijn-lid, maar een van de dragende personen die een vereniging zo hard nodig heeft. Hij heeft dan ook heel veel voor onze afdeling betekend en het is niet meer dan een teken van grote dank en waardering dat hem een herdenking op papier gewijd wordt. Overigens waren bij de crematieplechtigheid heel wat leden van onze afdeling aanwezig om hem echt de laatste eer te bewijzen en zijn familie te condoleren.

Bob had na een lange en inspannende loopbaan nog genoeg energie over om archeologie te gaan studeren aan de Leidse Universiteit. Dit tekent de man; stilzitten was aan hem niet besteed. Tijdens zijn studie (hij was toevoerder Archeologie van 1 september 1987 tot 31 januari 1989) raakte hij ook betrokken bij de AWN en dat vertaalde zich in velerlei hand- en spandiensten voor onze afdeling. Hij was het die de tussenverdieping in onze werkruimte aan de Geregracht bedacht en grotendeels eigenhandig tot stand bracht. Hij was het die via zijn relaties bij Archeon in Alphen aan den Rijn regelde dat wij scherven en dergelijke op een "wetenschappelijk verantwoorde" manier onder de grond konden stoppen; tal van leden zijn daar toen aan het werk gezet om met name jeugdigen de ervaring te laten beleven hoe een opgraving in zijn werk gaat. Dit bezorgde hem wel hoofdbrekens, maar de afdeling een fiks bedrag in kas waar we nu nog steeds op teren. Het gaat misschien te ver om hem de eer te geven onze afdeling van een financiële ondergang gered te hebben, maar dat zijn inspanningen ons heel wat meer armslag gegeven hebben, staat als een paal boven water.

Tijdens de crematieplechtigheid herinnerden zijn kinderen eraan dat hij ongelofelijk veel informatie op kleine papiertjes placht te schrijven om daar te gelegener tijd gebruik van te kunnen maken. Zo herinneren ook wij ons Bob, met bijvoorbeeld in zijn agenda een lijst van alle Romeinse keizers met hun regeringsjaren, waarmee hij iedere twijfel aan de datering van een feit bij voorbaat kon smoren. Zijn humor werd ook genoemd, en ook daarin herkennen wij een beeld van de overledene: altijd een gulle lach, nooit klagend, niet om een 'bon-mot' verlegen, alle problemen wegwuivend. Ook zijn levenslust werd geroemd, en het zij toegegeven: Bob klaagde amper over bijvoorbeeld zijn vele ongemakken met zijn nierstenen en later kanker. Je kunt echt van een doorbijter spreken. Regelmatig vertelde hij ook met smaak over zijn laatste ervaringen met de nieuwste technieken van de medische wetenschap.

We hebben heel wat met Bob afgelachen; het was een man met grote gaven. Zijn kinderen benadrukten heel sterk dat ze hem vreselijk zullen missen. Voor ons was dat stadium eigenlijk al eerder ingetreden; wij misten zijn inbreng al langer. Wij wensen dat zijn vrouw Jos en kinderen en kleinkinderen de kracht zullen vinden om dit absoluut grote verlies te kunnen dragen. Een werkelijk groot mens en werker van onze afdeling is heengegaan!

Op deze foto van Titia Kiers staat Bob op het strand van Katwijk aan Zee tijdens het project "Muur" (van de Brittenburg) in 2002.

